

• MUZSIKÁLÓ EZÜSTHÚR – ÖKÖRNYÁL •
Versek kis és nagy gyermekeknek

•

*Öcskös, az én nevem tizenegy betű,
Húgom, neked sem kell, hogy tovább betűzz!
Voltam én öröm is, nem csak, ami fáj,
De mindig ez voltam, ez, én:*
BENCZ MIHÁLY

•

Ajánlás

A kötet anyaga 4-14 éves gyermekek lelki, értelmi és érzésvilágához áll közel, irodalmi és zenei folyamatok befogadására és visszaadására alkalmas.

Ajánlom ezt a könyvet mindazoknak, akik örömet lelik a szívárványban, az ökörnyalban, a semmiből eredő, alig is látható muzsikáló ezüsthúrban: a versben, a dalban.

A nagymamáknak, a nagytatáknak, a szülőknek, akik közvetlenül sokat tehetnek a gyermekek hajlamainak képességekké való fejlődése érdekében.

Az óvónőknek és tanítóknak, akiknek önfeláldozó fáradozása nyomán kibontakozik a gyermekekben a több tudás megszerzésének a vágya és igénye, az intellektuális kíváncsiság. A versek, a dalok tanulása elvezeti őket az irodalom és a zene megértéséhez, átéléséhez, a saját alkotótevékenységükhöz.

Ez a könyv majd akkor éri el célját, ha a versek visszhangra lelnek az olvasó szívében, és olyan finom kapcsolatot hoznak létre, amelynek kölcsönhatásaként a kötet lapjain most még árván búsuló körökben életre kel a kis olvasó illusztrációja (rajz, kollázs vagy fénykép) vagy a szívek húrján keletkezett dallama. De van itt még egy feladat: az utolsó lapon színes rajzok található öntapadós papíron. Ezeket kell kivágni, megkeresni a helyüket, és beragasztani őket.

Ezúton mondok köszönetet a költő családjá és a magam nevében: Weissenbeck József tanár úrnak, aki fáradhatatlanul óvja, ápolja Bencz Mihály írói hagyatékát. Zavarkó Magdolnának, akinek irodalmat kedvelő szívéből pattant ki e kötet létrehozásának a gondolata. Köszönöm a költő dédunokáinak, Dejanának és Dorisnak a rajzokat, Adriánnak a megértését, a türelmét, az aktív részvállalását a könyv előkészítésében, valamint Ariannának a támogatást, a technikai segítségét.

Bencz Arsenović Gabriella,
a költő kisebbik leánya,
a versek megzenésítője

A földvári ember

„és a verset mondani szabad”

Bencz Mihály (1913–1970, Bácsföldvár), újságíró, költő, prózaíró, műfordító. Tudósításai 15 éves kora óta jelentek meg az akkori jugoszláviai magyar újságokban. Első elbeszélését a *Reggeli Újság* közli 1932-ben Szentmihályi Bence álnéven. Újságíróként, lektorként dolgozik több napilapnál és az Újvidéki Rádióban. Lefordított öt ifjúsági regényt, verseket, több szakkönyvet. Megjelent művei: *Mielőtt meghalok* (versek, 1936), *Hárfazúgás* (versek, 1960), *Magasok vándora* (önéletrajzi regény, 1965). Riportjait, úti jegyzeteit, novelláit, karcolatait, elbeszéléseit, verseit, színdarabjait közlik a vajdasági napilapok, folyóiratok és az Újvidéki Rádió. Az általános iskolai olvasókönyvekben, antológiákban, a *Tanítói Kincsestárban*, a *Jó Pajtás* különkiadásáiban is találkozhatunk a gyermekeknek írt verseivel.

Gyermekverseiben Bencz Mihály a gyermekek életét varázsolja élénk gondoljakkal, játékaikkal, környezetükkel. Végigkíséri az évszakok változását, a természet színeinek egymásba olvadását a benne doromboló cicával, búsan bűgő gerlével, a szavakat ismétlgető szajkóval, a tücsköt kémlelő varjúval, a távolba kiáltó vándor kakukkmadárral, a fákat gyaluló fakopáncssal, a szomjúhozó pintyökével. Pasztellszínekkel festi a gyümölcsillatú kertet, a színaranyba mártott kukoricacsöveget, a kotyogó diót, a csilingelő szőlőfürtöket, amikor már párnát hímez a fű. És ott tündököl mindenekfelett az édesanya mosolygós, kedves arca meleg simogatásával, szemének titokzatos csillogásával, ha olykor beröppen is a rossz kis bogár...

Az óvodás és iskolás gyermekek számára írt verseket csokorba kötve veheti most kezébe az érdeklődő kedves olvasó. Örökségül hagyta ránk verseit a költő, Miska bátyánk, aki „hittel hitte a szavak szépségének hasonlíthatatlan varázsát” – írta költészetéről Majtényi Mihály.

A költőről B. Foky István így emlékezett meg 1976. november 16-án *A földvári ember* című versében:

Már rég voltál erre, földvári
emberem, de maradt a szavad,

•

hogy csak jó vers a vers,
és a verset mondani szabad.
Itt érezlek egyszer volt Miska bátyám
a földvári partok alatt.

Ezekkel a gondolatokkal engedjük útjára Bencz Mihály, a „földvári ember” posztumusz kötetét kis és felnőtt olvasóinknak.

Weissenbeck József

•

•

•

•

A táltos ló
Muzsikáló versek

Hol még ember sose volt

ITT A TAVASZ

Elmúlt a tél hatalma,
zöldül a föld völgye, halma,
bimbót bont a nap sugara,
pillangó száll vadvirágra,

méh csapong a réten végig,
kismadárka fészket épít
s azt dalolja, csak azt fújja:
Itt a tavasz! Itt van újra!

Árva marad most a kályha,
nincsen, aki körülállja.
Melegét hát nem is ontja.
Kiszabadult a tél foglya.

Téli foglyok, kis gyermekek
vigadjatok, nevesetek,
ti vagytok a Nap fiai,
jövönk legszebb virágai.

TAVASZI VERSIKE

Itt a tavasz, eljött végre,
kint nevet a földön, égen,
s Kata tejszín arcbőrére
szeplőcskét szór jó kedvében.

Előkerül a kis ásó,
a kis kapa, a gereblye,
földbe jut a sok virágmag,
szép lesz majd a Kata kertje.

TAVASZI VERS

Olyan jó az élet,
hogy már én is félek,
hogy egy szürke csillag
nyomtalan lehull.
Pedig szép most, mikor a régi utakról
nem havat, csak friss port
takarít a szél.
Minden mögé látok,
s hiszem, hogy barátot
kettőt is találok,
addig élek én!
Jaj, milyen szép bízni,
jövő jóban hinni,
kicsit elfeledni,
hogy elpusztulok.

NYÁRI HARMAT

Árnyas erdő rejtekén,
fodormenta levelén,
hajnalfényben mi ragyog –
pici csillagdarabok?

Nem csillag az – harmat
szomjas madaraknak,
A Nap is, ha felkel,
abból iszik reggel.

ŐSZI VERS

Olyan a Nap szeptemberben,
mint az anyánk szíve:
derűs, meleg, érlel, nevel,
arányló a színe.

Langyos szellő jár nyomában,
mint eleven festék,
pirosak a téli almák
és az őszi esték.

A kukoricacsöveket
színaranyba mártja,
a gyümölcsöst, szőlőt, kertet,
mind, mind, mind bejárja.

A fürtökbe mézet csorgat,
s befest minden kis fát,
porcukorral hinti be a
magvaváló szilvát.

Lassan minden beér, s megtel
jó zamattal, ízzel,
oly jó a Nap szeptemberben,
mint az anyánk szíve.

SZEPTEMBER

Szép szál ember szeptember,
almát, körtét érlel,
jön hús szőlőgerezddel,
őszi arany fénnel.

A kert közepén szilvafa,
kéklik rajta a szilva.
Aki megáll alatta,
potyog rá a sok szilva.

Délre szálló madárszárnyak
muzsikája míg zenél,
ez a dallam szeptemberben
az iskolába elkísér.

EZER KÍVÁNSÁG

Vajh mit kíván sok gyerek
fehér téli éjszakán,
míg valahol messze-messze
csilingelve fut a szán?
Míg ott fenn a sűrke légben
szállingálva hull a hó,
erre gondol Ica, Vica,
Gabi, Klára meg Attila:
vajon mit hoz Télapó?

ÚJÉVI KÖSZÖNTŐ

Nézzetek meg engem,
kik itt ültök, álltok,
vidám ünnepváró
kis és nagy diákok.

Nézzétek szememben,
amit én megláttam,
bércet, völgyet, tengert,
járva szép hazánkban.

•

Az ősztendőtől
elbúcsúzva mondom:
nem törjük majd fejünk
eztán annyi gondon.

Mert sok minden kész már,
mi eddig csak terv volt,
termőbb már a határ,
biztatóbb a mennybolt.

Új iskolák nyílnak
országunkban szerte,
új házak nevetnek
a kopár terekre.

A legelők nyája,
csordája, gulyája
szemed kápráztatja:
mindig több a száma.

Nem volt csoda mindez,
amit eddig tettünk,
hisz egy akarattal,
magunknak termettük.

Áradtuk a tudást
testvérkézből kézbe,
így haladtunk, s megyünk
mindig, évről évre.

Készüljetek fel hát
bátran s okos fővel,
hogy új babért nyerjünk
az új esztendővel.

ÚJÉV NAPJÁN

Pihen a munka, most hallgat a gyár,
egész nap velünk lesz az én apám,
kishúgom babát altat a karján,
Télapó hozta ma, újév napján,
nekem meg három könyvet adott.

Legszebb a könyv, mind, mind új világ az,
sötét betűkből fehér fény árad,
s a fény elűzi, ami sötét,
az agyon, múlton üt át a fény,
s messze előre, jövőnkre mutat.

Dicsérlek téged, eltűnő óév,
köszönsd nevünkben őt, ki levált,
mi bízunk benne, hogy ezt, mi most szép:
hazánk, családunk, munkánk és békénk
megőrzi nekünk ez éven át.

Én meg az összes gyermek nevében
megfogadom, hogy jól tanulunk,
hogy úgy lesz minden, mint a múlt évben:
gyarapodunk majd tudásban szépen,
így fogadjuk meg tanítónk szavát.

ÉDESANYÁM

Édesanyám, Édesanyám,
olyan édes most az én szám,
ahogy mondja a nevedet...
Te neveltet a lelkemet.

Édesanyám, Édesanyám,
éjszaka is napsugárkám,

•

életadóm, istápolóm,
Neked mondok pár hálaszót:

Legyen minden órád boldog,
ne ismerjél többé gondot,
erősödik már a vállam,
az lesz Neked biztos támasz.

Kicsit könnyes a mi szemünk,
hogy Titeket ünnepelünk,
és csak egyet suttog a szánk:
Édesanyánk... Édesanyánk!

KISGYEREK KÖSZÖNTŐJE

Mindig azt kívánom,
amióta élek,
hogy Teneked, Édesanyám,
boldog legyen élted.

Miattam a szíved
sose érje bánat,
mindig csak az öröm könnye
öntözze orcádat.

Te vagy az életem
melengető napja,
zsenge lelkeim nevelője,
életem harmatja.

Titeket ünnepel
ország-világ máma,
legyen mindig dicsősége
az édesanyának.

A TÁBORI SZAKÁCS

Kozma Vendel főkukta,
odalett a jó bukta!
Megint prima a mártás:
odaégett a rántás!
Megtalálod itt a konyhát,
csak keresd a büzt, a kozmát!
Mikor jó hát a szakácsoszt?
Ha ő hideg vacsorát oszt.

A TÁBORTŰZ

A réges-régen elnyomott parázs
életre kapott, nézd, már lobog a láng!
Piros mosollyal életről üzen.
Testvérek, álljuk körül a tüzet!
Tábortűz fényét mind több követi,
mindenki szívét csokorba köti
szakíthatatlan édes kötelék,
hozzáfűződik az új nemzedék.

CSATAKIÁLTÁS

Vakkancs bakancs.
Narancs parancs?
Csovecse, ne komázz!
Na de te se ne pofázz!

BÚJÓCSKA

Hát... egyszer volt... Alpi, Gabi
bújócskázott szépen
egy olyan öreg fa alatt,

•

mint itt látsz a képen.
Alpi elbújt, s Gabi soká
hiába kereste:
de ha most lép – Alpi komát
eléri a veszte.

FOHÁSZ EGY GYERMEK INDULÁSA ELŐTT

Nagy jóakarását rosszra ne tereljék,
mindig kedves kedvét sose, sose szegjék.
Kenyerére mézet, hogyha már nem adnak,
a sóját, az ízet ne vegyék el annak.
Karját nem kell senki, hogy kitarja áldva,
de álljanak mellé, ha a sors kívánja.
Kicsit könny a szíve, muzsika a lelke,
talán ez a hiba, az a gyenge benne,
mert tud ő csinálni vaskarikát fábul,
de aranyat sirat limlomban, elárvult
könyvek, kották láttán, s épp ezért ez óhaj:
akik Vele vagytok, bátor, igaz szókkal
eddzétek meg, hogyha – mint én – majd elárvul,
tudjon verekedni istenigazából!

KIS GERGŐ NEM ÉRTI

Okos és jó kis fiú volt Gergő,
tudta, hogy tél volt, s most itt a nyár,
s tudta már azt is, hogy ha ő felnő,
majd pénzt keres, és vesz egy nagy teknőt,
és behajózza Beóciát.

Tudta, hogy reggel tejezske várja,
s ránevet hószín búzakenyér,
verset tanul bent az óvodában,

és azt szavalja este az ágyban,
míg álmod simít rá két tenyér.

Tudta, hogy akkor, ha bácsik jönnek,
Apa eléjük vígan siet.
S ha ő ilyenkor szépen köszönget,
zsebébe pénz hull, s cukorka csönget,
vagy játékot kap érte tízet.

Csak azt nem érti, Anya most mért sír,
s Apa mért alszik gyertyák között,
hiszen az ajtó egyre csak nyíl, nyíl,
de bárki jön, az hallgat és sír, sír,
s egy bácsi szép, nagy ládán zörög.

MESÉSKÖNYV

Meséskönyvet kapott Alpi,
nézi is tetőtől talpig,
nézi, bújja a sok képet,
sosem látott ennyi szépet.

ZOLI, ZITA, JOCI, ICA

Zoli, Zita, Joci, Ica
óvodába járnak,
s mosdanak, mint a kis cica,
ha tejecke várja.
Egészséges, szép gyerekek
ti is akkor lestek,
ha megmossátok kezetek
mindig, mikor esztek.

KÉPES ÁBÉCÉSKÖNYV

Nem nehéz betű az „ó”.
Megismeri azt Jankó.
De ha Jutka „k”-ra mutat,
úgy elhallgat, mint a kuka.
Nem szégyen ez.
Nem szégyen ez, kispajtás,
Hiszen még csak óvodás.

TALÁLÓS KÉRDÉS

Zsolt komám,
mondd, komám,
milyen szó a
szamuráj?

Japán szó az,
pajtikám,
lovag, ha te
nem tudnád.

Van-e neki
gyereke?
Bandzsal-e
csemete?

„Hát szüλέje
él-e még?
Hát a foga
ép-e még?
Rág-e rajta,
rág-e még?
Rád vicsorítja-e még?”

A JÓ DIÁK

A jó diák könyvét óvja,
irkáját is beborítja.
Tintakoca nincsen rajta,
bárkinek megmutathatja.
Illendően megy az utcán,
mondják is rá: „De jó kislány!”
Öregeknek köszön szépen,
ha pajtással is megy éppen.
Otthon tanulás az első,
a játék más, az pihenő.
Szüleinek nem ad gondot,
kedvvel végez minden dolgot.
Mindig hallgat a jó szóra,
szereti is tanítója!

SZIVÁRVÁNY

Szép szó, szép vers, szép mese,
tőlük szépül életed.
Tágra nyitják két szemed,
érlelik eszed!

Minden jó könyv jó barát,
hallgasd mindig bölcs szavát,
bármit mond, az jó tanács.
Bátran kövesd hát!

Szivárvány, szivárvány,
ívelj át a Földön,
ragyogjon sugárzás
minden igaz könyvön.

NYOLC ÉV UTÁN

Amikor a tavasz eljött hozzánk,
s fészket rakott a visszatért fecske,
tantermünkéből szívünk messze szállt már
új örömet, új tájat keresve.

Mi is, mint a vándormadár szálltunk,
fecskeké jöttén kibontottuk szárnyunk,
s ha ők mentek, a mi fürge lábunk
visszahozott ide, drága tájunk...

Jó lesz nekik, kik még visszatérnek,
a fecskéknek, s akik csak most nőnek,
az elsőtől nyolcadikig tartó
vándoridőkbe mostan lépőknek.

Szünidőre csengetnek a csengők,
elindulunk, mint kasból a méhek,
s az iskolánkban gyűjtött tudásból
új kaptárba visszük el a mézet.

A MI HÁZUNK

Kis szegénységünk, házikónk drága,
legszebbje vagy te a nagyvilágnak,
te vagy a legszebb, kis meszelt házunk,
mint anyánk karján,
benned úgy hálunk.

Mikor a tavasz illata száll itt,
s nyílnak körötted jó gyümölcsfáink,
úgy érzem én, hogy te kicsi fészünk,
a mennyből hulltál a földre nekünk.
Télen, mikor kint rossz szelek járnak,
s vén födeledre sok havat hánynak,

meleg szárnyad elaltat, békít,
mint tyúkanyóka fázó csibéit.

MAGÁNYOS HÁZ

Város szélén, villák mögött,
falu előtt, két víz között,
keresztúttól szabdalt mezőn
áll egy nagy ház a dombtetőn.

Nem lakik ott, csak az idő,
s a gazda, ki néha kijő
körüljárni a portáját,
elnézni a háza táját.

Zsúpfödelén zizeg a szél,
mint ha éjjel tücsök zenél,
lakmározva tercel a szú,
énekel a rozsdás zsalu.

Vakuló már az ablaka,
nincs fala, csak vakolata,
vadult kertjén tarack hízik,
a bogáncs is virágdísz itt.

Madara egy vándor kakukk,
nem kötik a kórók, lapuk,
gyorsan elszáll, épp csak szólal
fogyatkozó számmal, szóval.

Valamerről valamerre
fut az élet seregelve:
kanyarog a kocsik sora,
kavarog a négy út pora.

•

Két víz tükrén két tűz támad,
beragyogja a vén házat,
rózsaszínbe festi, vonja,
olyan mintha hajnalodna.

Bent a szoba ifjúi, szépül,
minden zszibong, pezseg,
szédül, visszafelé jár az óra,
hanyatlik a mutatója.

Nóta zendül mulatóra,
jön a vendég dáridóra,
lampion leng az akácon,
csók csattan kint a tornácon.

Kifutnak az édes zajra,
nem marad benn, csak a gazda,
s valahonnan, nesztelenül
egy kisgyermek előkerül.

Bejárja a szobák sarkát,
gyermekversre nyitja ajkát,
s felcsendül a régi strófa:
„Csipi csóka... Csipi csóka...”

Újra hallatszik a kérdés,
és rá a bús számonkérés,
halkan, mintha szellő jőne,
mégis reng a vén ház tőle.

„Csipi csóka, vak varjúcska:
Jó volt-e a kisfiúcska?
Hogyha jó volt, hova tetted,
hogy vakon meg sose leljed?”

„Csipi csóka, csipi csóka:
milyen volt az anyám csókja?
Árva lett a kisfiúcska
pedig jó volt. Vak varjúcska...”

„Csipi csóka, csipi csóka
hol az édesanyám csókja?
Hol az anyám, s hol a csókja?!
Te vitted el, csipi csóka...”

A gazda, bár hangja reszket,
elcsitítja a gyermeket,
odaviszi az ablakba,
kinéznek az alkonyatba.

Csend van, a víz tükre tiszta,
csillag fényét veri vissza,
s a leszálló éjszakában
vigyáznak a régi házra.

AZ OKOS SZAJKÓ

A nap égette kívül a zsalut.
A házban bent egy kisfiú aludt.
A nyár kevélyen járta a mezőt,
a szele port vert, nem hozott esőt.

Egy pinty, szegény, a ház elé esett,
s kiszáradt csőrrel vizet keresett.
Egy kakukk látta, de csak nevetett,
akár a vásott, gonosz gyerekek.

A harkály egy fán valamit gyalult,
a szajkó buzgón szavakat tanult,
de végre mégis észrevette őt,
a pintyökét, a szegény szenvedőt.

•

Szívébe szállt a részvét, száanalom,
mely átsegít oly sok bűn, száz bajon,
s nagy buzgalommal törte a fejét:
mit csináljon, hogy megmentse szegényt.

Mit tesz az ember, hogyha bajba jut,
ha egymagában tenni mit se tud?
Ordít! Hát persze. Mást mit is tehet:
„Segítség! – kiált. – Hahó, emberek!”

Kiabált ő is, zengett a berek,
úgyhogy felébredt ott bent a gyerek,
s kifutott látni, hogy hol a veszély,
ki s miért kér oly esdeklőn segílyt?

Meglátta nyomban az ájult pintyet,
amely fölött a szajkó keringett,
s megértette, hogy azért a lárma,
mert szomjan szédült le a madárka.

Vizet hozott hát, itatta, mosta,
nemsokára életre is hozta,
s ahogy magához tért a kis árva,
feltette szépen egy lombos fára.

Nincs persze vége még a mesének,
mert mind a hárman még ma is élnek:
nem szállt a pinty el a fáról többet,
ott rakott fészket náluk örökre.

A szajkó ottan minden nap vendég,
és bár beszélni megtanult nemrég,
mikor meglátja kedves kis pintyét,
vígán rikolt rá: „Szervusz, Segítség!”

CICÁK

Felébredtek a cicák,
megmosdottak szépen,
s lesik, jön-e Gabikánk
már a tejecskével.

Evés után elmennek
cicaiskolába,
mert a napot nem lehet
lopni a konyhába.

KI KOPOG?

Jó öreg Télapó,
Járja már a kertet!
Most lép a küszöbre...
Hallgat, s be is csenget.

IBOLYA

Ébred az ibolya,
belepi a rétet,
reggel az ég csudakék,
de a mező kékebb.

DISZNÓTOR

Napok óta sürgés-forgás,
mert ma lesz a disznóvágás.
Böllér bácsi a kést feni,
koci a bajt nem is sejti.

•

Szegényt az ólból kihúzták,
a gyerekek körülállták.
Böllér bácsi jött a késsel,
a kocinak immár vége.

Szorgos kezek segítettek:
egykettőre készek lettek.
Van hurka, kolbász, szalonna,
ház népének jól megy dolga.

RITMUS

Nézzél hátra
végig az úton,
s botlott lábad
vissza ha húzod,
lendítsd máris
nagyobbat lépni,
nappal kell a
gerincre érni,
csúcsra hágva
pihenj, de máris
kőre állj, ha
a szemhatárig
vágysz vetni
növevényed,
és vele vessz el,
ha szemed nem lel
magasabb pontot,
mint amin állsz majd.

VÉGRE ELINDULTAM

Hej-hő! Felhő,
álljál meg az égen,
várost járok,
nem mint rétet régen.

Hej-hő! Felhő!
Nem mint várost régen,
falum járom,
álljál meg az égen,
hej-hő, felhő,
hazajöttem én.

VERS AZOKNAK, AKIK SZERETIK A VERSET

Az is lehet boszorkány,
ki a szemével soha nem ver,
néha, mikor épp a legjobb,
a leggonoszabb az ember.

Rombol, mikor nem tesz semmit,
simogató szava métely,
hitet ültet, s a szava nyomán
nem virágzik, csak kétely.

Azt hiszi, hogy bátran vágat,
pedig csak ténfereg körbe.
akkor erős, ha gyerekként
elsírdogál egy drága ölbe.

ÚTMUTATÓ

A tehetséget nem tanulhatod:
vagy van, vagy nincsen,
de a tudást gyarapíthatod,
úgy mint a kincset.

INTÉS

Ne kutass, loholj, ne lázongj, ne sírj,
amiért nem tudsz annyit, mint a másik,
meglátod, mire besötétedik, minden,
de minden világossá válik.

A KÜSZÖB

Rálépve jut mindenki egyre magasabbra
és végül be a házba.
A küszöb mindig lent és kívül marad,
és búsan néz a Napba, az éjszakába.

TANÁCS

I.

Nappal kiabálj,
lehet, hogy az sem hallja meg, akihez szólsz,
de éjjel halkán beszélj,
sötétben messzire hallatszik a szó.

II.

Óvakodj attól, ki szemedben dicsérget,
mert nem tudod azt, hogy mit akar veled.

Néma annak ajka, aki a szívében
téged halálosan gyűlöl vagy szeret.

A SZOMORÚSÁG TANULÁSA

Palatábla, görbe vonal,
hiába törlöd le onnan,
megmarad a tudás nyoma,
s lassan meghal minden csoda.

NÉVNAP

Anya olvas,
a gyerekek
messze vannak,
biztos jót is
kívánnak.

ÓHAJ

Teli van tűzdelve virággal
kicsi meggyfám minden ága,
mint a lelkem jó szándékkal –
jaj, csak a rossz szél le ne rázza,
fagy ne érje szegény virágokat.

ANATÓMIA

A szív

Gyémántnál keményebb vár az, melyet
bevenni addig sohasem lehet,
amíg belülről ki nem nyitják.

•

Kéz

Ölel vállat, markol torkot,
cirógat, esd, teremt, rombol,
s a kérges, jó, puha, víg, bús,
a halálban mind kisimul.

Szív

Be sok ez a kicsi vagyton,
körüléri másfél marok,
be sok egy szív, mikor sajog,
mikor egy arc benne ragyog!...

FELHŐ

A gondra mondják, hogy – mint ő – eloszlik,
pedig az öröm az, ami szertefoszlik
minden kicsi felhőn.

ÁBÉCÉ

I.

A szavak szelíd
szőlője, az ABC is
mennyi förtelmet
rejt magában.

II.

Köszönöm, hogy megtanulhattam az ábécét,
s így le tudom írni a neved.

EMLÉK

Bálvány – aranyból – az, amit őrzöl,
s amit ékkővel bárhogy is ötvözz,
nem lehet többé soha oly drága,
mint érckorában.

GONDOLJÁTOK MEG, EMBEREK...

(Elvált szülők kislánya írja)

Az én apukámnál
nincs jobb ember senki,
s anyám is oly szép,
amilyen én szeretnék lenni.

És mégis elváltak...
Ahogy apu elment,
hol egyikük, hol másikuk
lát vendégül engem.

Apukát megkérdeztem:
mért nincs anyu mellett?
Azt mondta: hagyj békén,
Anyunak más kellett.

Azóta nem szólok...
Járom a két házat,
akkor megyek, ha küldenek,
mert sehhol se várnak.

Itt se vagyok itthon,
ott se vagyok otthon.
Istenem, hát az én szívem
békén hol dobogjon?!

•

Ki vigyáz majd énrám?
Ki nevel fel engem,
ha már azoknak se kellek,
kik eddig szerettek?!

Mért nem jók egymáshoz?
Miért nem jók hozzám?
Anyu, éljünk együtt újra,
én megleszek morzsán.

Játék sem kell, csak az
öledben pihenni,
ahogy már csak álmaimban
szokott néha lenni.

Ó, ha együtt lennénk
este a nagy ágyban,
hajammal kötném magamhoz
apámat s anyámat.

És... ha egyszer mégis
elválnak, megkérem:
csinálják úgy, hogy meghaljak
még mielőtt éltem...

A TÁLTOS LÓ

Táltos lett a nagyapó,
nyereg lett a háta,
büszkén üli kacagó,
boldog unokája.

Bárhogy száguld a fakó,
nem üt zajt a lába,

amerre fut az a ló,
mesék kelnek szárnyra.

Látták Boszorkányfalut,
hol gyöngy hull a hóra,
s aranyporral van az út
bokáig beszórva.

Hegyen-völgyön,
réten át vitt a táltos útja,
láttak ezüstrombitát,
mit a törpék fújtak.

Meseország kapuján
be-bekukucsáltak,
s míg nézték a száz csudát,
szemük belefáradt.

Hol még ember sose volt,
ott az utat járja,
táltossá lett nagyapó
meg az unokája.

PERZSA KÖSZÖNTŐ

I.

Csikalaka, csikalaka, csau, csau, csau.
Bumbalaka, bumbalaka, bau, bau, bau.
Csikalaka, bumbalaka, tíz bumba!

II.

Ahmed, gala-gala,
Ühmüd bul!

•

Ettől az ember agya
meglágyul.

III.

Kankalinszín baldachin,
csalsz kicsit, nagy perzsa – hím.

IV.

Amanula, emanula:
nul, nul, nul!
Hogy csal a pali,
nem tud perzsául.

OMÁR

Hazament Omár,
most Kairóban jár,
s ott e néhány magyar slágert
fújja már Omár.

SZŰZ MÁRIA

És hallottam a tünő estben
szólani Szűz Máriát:
miért nem jársz el az én fiamhoz,
hiszen már nem haragszik rád.

Olyan szépen szólt énhozzám,
olyan szépen mondta, mondta,
oly szép volt a szava szója,
mintha anyám mondta volna.

MÁRIÁNAK FIA SZÜLETETT

Máriának
fia született.
Szőke, kék szemű
kis zsidó gyerek,
kit Jézusnak
hívtak az emberek,
és Krisztusként
halt meg,
mert mindenkit
szeretett,
és ráfogták,
hogy Isten –
és Tőle, Élitől
még mai napig is félnek.

Ökörnyál

Istenem, lám, milyen sok a semmi

ÖKÖRNYÁL

Semmiből eredő, alig is látható hófehér húrjai
megfeszülnek tenyérszerű kertünk három fenyője között,
melyekben mi karácsonyfaerdőt látunk,
mert muzsikálnak nekünk ilyenek, szép őszi világról,
nem tavaszokról, amelyek csalfák is tudnak lenni.

Istenem, lám, milyen sok a semmi,
amikor már Tenmagad is kielégítheted vágyunk,
hiszen már nincs is más álmunk,
csak néhány szál hófehér, muzsikáló ezüsthúr
az őszi napsütésben.

AZ ÉN KÉT SZERELMEM

Ahogy egy cseppnyi vízben
az óceán ragyog,
tenyéryni sík mezőben
a rónát láthatod.
Ha megkérdezné egyszer,
ki hatalmas nagyon,
hogyan élni hol szeretnék
és elpihenni hol:
biztos, hogy szépen szólna
a válaszom szava,
megkérném, ha lehet, hát
válasszon ő maga
tenyéryni sík mezőt s egy
napfényes kis falut,
Délien, ahol a tenger
este a Napba fut,
ahol a látóhatáron
naponta egybekelsz
mindazzal, ami álom,
amiről énekelsz,
s a fenyők illatában
az Ünnepek lép eléd,
s a bórá viharában
nem hallsz, csak szép mesét...
Hogy melyiket és miért
szeretem jobban én:
a síkságért a tengert
vagy azt a tengerért,
– nem tudom, de e kettő
bennem oly egy ma már,
akár az élet s társa,
az elmúlás, halál.

NYÁRI SZONETT

A domb alatt, hol sárgul pár fűzfa,
összegyűlt a záporok vize,
s a bukó Nap égőn festi be
a kicsi tó tükrét, mint ha tűz van.

Fűre száll a fészkeből egy varjú:
tücsköt kémlelt éhének szeme.
Pasztellkép: a természet szene
föléje a pírba fecskerajt húz.

Harmat száll, a hajnal és az alkony
köszöntője és búcsúztatója.
Fehér blúzt rejt amoda egy balkon,

s fehér jázmin, vörös tubarózsa
keringőzve küldi illatát a
nyári estbe bujdosó leánynak.

ÍGY GONDOLJA EGY KISLEÁNY

Én nem tudom, mert még kicsi vagyok,
hogyan mit miért is tesznek a nagyok.
Az én anyámat mindig ébren látom,
csókjával altat s ébreszt a kis ágyon,
talán nem is tudja, mily jó a vánkos,
ő sosem álmos, este mindig ránk mos,
ő gyújtja meg az esti csillagot,
és ő mosdatja, biztos, a Napot,
azért ragyog rám oly szépen az égen,
mikor azt mondja anyám:
„Kicsi szépem...”
A kalácsát, bár méznél édesebb,
ő nem szereti, nekem hagyja meg.

•

Takarít, süt, főz és ruhákat foltoz,
nincsen egy perc, hogy ne találna dolgot,
és – ha beleröppen a rossz kis bogár –
a szeme rám nevet a könnyön át.
Én is ilyen leszek, ha felnövök,
ha a fejemre nagy kendőt kötök,
csókolva altatom, mint ő: „Csicsijj” –
ha nagy leszek majd, s ő lesz a kicsiny.

TÉLI VERS
(*Régi vers*)

„Hideg tél,
hideg szél,
minden szegény reszket, fél.
Enyhe tél, enyhe szél,
reménysége ebben él.”
Tudja ezt jól kicsi Örzse,
és azt is, hogy nincs sok rőzse,
aminek pedig a lángja
náluk a villany, a lámpa,
s hogy amíg nem huny a tűz ki,
lehet a könyvet betűzni,
leckét írni, elkészülni,
a kócbabát megfésülni.
Reggel, mikor útnak indul,
ha nagy a fagy, vagy ha kint hull,
szüleit vígan köszönti,
csókjaiban megfürösztí –
pedig ő is fél a téltől,
a ruháját tépő széltől,
a ráporzó zúzmarától,
cipőjébe fagyó sártól.
...És mégsem sírt otthon soha!
Ne legyen ő bánat oka!
Osztotta a szülők terhét,

eltitkolta a keservét:
hogy cipője lyukas, foszló,
ruhája csak fogason jó...
... Aztán... egy nap... estbehajlón,
sírva lépett be az ajtón.
Apja, anyja csak rámeredt,
s mindkettőjük könnye eredt,
mikor megtudták a valót,
hogy kislányuk ruhát kapott,
mert jól tanult – és bár fázott –,
az órákról nem hiányzott:
télen-nyáron, fagyban-sárban,
mindig járt az iskolába!

Örömeiben sírt hát Örzse,
s hullott apja, anyja könnye,
hisz rossz sorsuk egyik gondját
levette róluk a jóság.

Fiúk, lányok, kispajtások,
óvodások, iskolások:
szeressétek, aki szegény!
Segítsetek az életén!
Dolgos kezét becsüljétek,
rossz ruháját ne féljétek,
bajában ne kerüljétek,
magatok közé vegyétek.
És ha dermesztők a fagyok,
s ti meleg szobában vagytok,
tegyetek jót velük párszor,
hogy ne fájjon ez a pár sor:
„Hideg tél,
hideg szél,
szegény ember reszket, fél,
enyhe tél,
enyhe szél,
reménysége ebben él.”

CSÚNYA VAGY

Ma rossz volt a Nap.
Hajnalban sírt a harmat,
s a köd röhögve zabálta a zöldet.
Déltájt kisütött,
de egy kisgyerek
– napfényben kábult
cókmókos kis lányka –
elejtett egy tejesüveget,
s a sötét ház
fehér pépbe bámult.
(Kis tócsa volt csak,
hószín folt a földön,
de két bús, könnyé vált babaszem kékjén
elpusztult az én mai örömöm.)
A napfény vígan táncolt a tejben,
s a könnyben is,
és én tehetetlen
kínlódtam ott, mint Prométheusz,
s kívántam, hogy könnye már megálljon,
és szégyellje az égen megállott
Nap, hogy nevetett e bús kisleányon,
aki elejtett egy tejesüveget.
Úgy fájnak az üvegcserepek,
Nap, rossz vagy ma!
Máskor fel se keljél,
hogyha nem tudsz szépen játszani...

AZ ÉJ

Fárasztó volt a nap, s a
bölcös öreg Föld szaporán
fordult el a mérgében
vörösödő Naptól, hogy

mielőbb éjszaka legyen.
Az éj jó barátja annak,
aki dolgoz.
Minél szorgalmasabb valaki,
annál jobb hozzá az éj.
Harmattal mosdat meg mindent,
és utána álmot csókol a világra,
mintha édesanyja lenne.

A MI GERLICÉNK

Négy vadgalamb várt kis morzsát,
megtönni a begyét, gyomrát,
s míg a házban ebédeltek,
ők csendesen beszélgettek.
Egy öreg pár – apó, anyó –
fészekgondról tárgyalt, s a jó
kikeletről, mely közeleg,
hogy elűzze a rossz telet.
A két ifjabb – lány és legény –
arról beszélt, hogy nem szegény,
akinek van fészke, párja,
jó udvara, akácfája.
Elhallgattak az öregek,
hallgatták a gyerekeket,
különösen Gerle Gergelyt,
ki nyíltan szólt, dehogyan kertelt:
nem tette hiú a szépet,
ami üres bókra késztet,
azt kérdezte, szereti-e?
Feleségül veheti-e?
Nyílt az ajtó, és sok morzsa
hullt a múlt téli óra,
s ekkor eldőlt Gergely sorsa,
megnyílt a lány szíve szóra:
„Hozzád megyek, veled leszek,

•

hogy jót, rosszat megfelezzek,
de már itt az ebéd, párom,
együnk a mi lakománkon!”
Meghívták az öreg párt is,
mely nem szabódott, mert kár is
részt nem venni minden jóban,
mindegy: tálban van vagy hóban.
A lakoma végeztével
messze szálltak mind a négyen,
de tudom, hogy tavasztájon
fészket raknak akácfánkon.

A KOVÁCS

Fújtatja tüzet a kormos kovács,
veri a vasat a nagykalapács.
Patkókat hajlít órákon át,
és megforrasztja, ha pattan a rács.
Abroncsot forraszt, meg
ő élesíti a tompa ekét,
ő pántolja meg a törött rudat,
és patkolja meg a tüzes lovat.
Hajnaltól szorgos a kormos kovács,
legyen a gyerekeknek kenyér, kalács,
meggyőződése (s ez aranyat ér):
ahol nem dolgoznak,
ott nincs kenyér.

EGY ISKOLA HALÁLÁRA

Földváriak szerte a világon,
öregebb és ifjabb cimborák,
bánat szól e sorokból, hozzátok:
lebontják a régi iskolát.

Emlékeztek-e a templomkertre,
mely az iskolánk előtt terült,
s az azóta elhunyt Mesterekre,
akik hajdan fogták kezünk?

Czirják Jánost rég ad acta tették...
Idén Vince bácsi költözött...
Most az öreg skóla megy utánuk,
s mereng tán a múlt idők fölött.

Közel száz korosztály itt tanulta
a mórest és a betűvetést.
Fáklya volt ez épület, s most lángját
nem jelzi csak omladék, szemét.

Földváriak! Ha most szeptemberben
megnyílnak az iskolakapuk:
örökmécses gyúljon lelketekben
a fáklya helyett, mely kialudt.

AKÁCMÉZ

Felállt a zsírosbödönre,
belenyúlt a mézesköcsögbe,
a bödöny beszakadt,
a köcsögöt magára rántotta,
a lába beszorult,
mint rókáé a csapdába.
– Jó-e a méz, édes fiam?
Még az utcára is kihallatszott,
úgy dicsérte a mézet.

Eső

(Emlékezés az aszályra)

Déli haraggal
perzsel a hajnal,
porfelhőt dajkál az est,
az aszály réme
setteng az éjben,
és zsenge reményre les.

Éget a gyp, mint
tűzön a tepsi,
min ezer már a likacs,
hónapok óta
szomjaz a róna,
hervad a búza, pipacs.

Mogorva bojtár
borong a botján,
a szíve majd elakad:
hullik a jószág,
s végig a rónán
kalászbba sül be a mag.

Keserve, könnye
csorran a földre:
„Elöl mindent a verő...
S nemcsak a termés,
a nép is elvész,
ha még most sem lesz eső.

Szél, esők szárnya,
szállj a határra,
te, hű esőterelő!
Gyere felénk el,
hogy a vidék ne –
legyen égő temető...”

Álomsereggel
birkózik reggel
karám ölén a gulyás,
majd szeme tágul,
és a subárul
felugrik, olyan csudás

látomás éri:
csülkig, sőt térdig
sáros az egész gulya,
s esővert dőlten,
harmatos zölden
virít a fű, a búza.

Rándul a bajsza:
búzán a barma,
ostorra kap szaporán,
s hálája míg mély,
kacag és sír és
káromkodik a pogány...

•

Színpad

*Meglátjátok, csak jó hírt
kaptok felőlünk!*

A TAVASZ DIADALA

Színjáték két képben

SZEMÉLYEK:

Tél, Vihar, Szélvész, Tavasz, Sugárka, Harmat, Ibolya, Tulipán, Pillangók, Hóvirág, Vadrózsa, Nefelejcs, Béka, két Fecske és Méhecske

I. KÉP

Téli táj: hó, fagy, zúzmara mindenütt. Télapó ős szakállal, zord arccal, mogorván, mély hangon beszél. Tavasz kisasszony fehér ruhában, aranyos koronával, kezében zöld ággal csengő hangú kislány. Tavasz betáncol a színre, ébreszti a virágokat: amelyikhez a zöld ággal hozzáér, az mozdul, nő, de nem hagyja el a helyét, csak éppen életjelt ad magáról.

Tavasz (a tánc után)

Vége lesz már végre a fagy hatalmának!
Éledj, kis virág! Nézd: él a fű, moha!

Tél (bőszén)

Ne higgyetek soha e gyenge leánynak:
fagyom hatalmát nem töri meg soha!

Tavasz (nyugodtan)

Távozz, komor Tél, itt nincs már semmi dolgod,
tavaszt vár a világ, legyen újra boldog!

Tél (*bőszén*)

Ne hadarj itt nekem össze hetet-havat!
Nem megyek, mert épp most rendeltem havat!

Tavaszi

A te havadra már nem kíváncsi senki,
virágokat, lombot áhít itt mindenki,
kis csalogány dalát bokrok sűrűjéből,
a Nap hő sugarát báránnyelhegről,
illatokat hordó enyhe játszi szellőt,
kedves gyermekhadat, vidáman szökellőt.
A kis patak, vajon hallod-e, mit rebeg?

Hang (*patak*)

Úzd el rossz Télapót, s jöjj már te, Kikelet!

Tél

No, csak ne oly hangosan, kisasszony,
a világnak sorsa téged ne aggasszon:
szeretik a jeget, a havat, azt tudom,
s egy-két hetyke szóra nem adom a jussom!
Hogyha szépszerével el nem illansz innen,
párbajban tudod meg, hogy ki az úr itten!

Tavaszi

Tavaszi vágynak hosszú tél után,
nem megyek innen gyáván vagy bután!
Vívjunk meg hát, a kesztyűt felveszem!

•

Tél

A magamét majd én is megteszem!

Tavaszi

Segítsetek! Elő, elő!
Harmat, napfény, játszi szellő!

Tél

Elő hű alattvalóim:
Szélvész, vihar, szolgálóim!

*Szélvész (szürke kucsmában berohan,
kint hallani a szélzúgást, fák recsegését)*

Ki ócsárolja a telet?!
Talán bizony te, Kikelet?!
Hát nem tudod, ki vagyok én?
Dúlva, zúgva, mint zúzok én!?
Zúzmarásan hogyha jövök,
virágokat sírba döntök:
fuss hát innen, amíg lehet,
mert elfújlak, mint a pelyhet!

Tavaszi

Rám, barátom, nem ijesztasz,
morgásodtól csak te reszketsz,
a rombolás nem nagy erény –
dühödöt csak kacagom én!

Tél

Látom, ettől nem sokat félsz,
azért soká te mégsem élsz!

(Szélhez)

Menj! Küldd ide a bösz vihart,
s az élet itt nyomban kihál!

(Szélvész elszáguld, Tél a Tavaszhoz fordul.)

Azzal kezdj ki, te gyenge lány!
Egykettőre kardélre hány!

*(Szörnyű dörgéssel, villámlással, hóviharral, kezében kivont kard-
dal, éjfélete ruhában beront a vihar.)*

Vihar

Kín és gyötrelem vagyok,
szóljatok, mért hívtatok?!
Vén Tél, beszélj, tudod, mi jár velem:
csak egyet ints, és nem lesz kegyelem!

Tél (rámutat a Tavaszra)

Ő kicsinyel! Ő becsmérel!
Virágot kíván kikelni!
Úzzük el őt most, mielőbb,
vagy ő fog minket kiverni!

Vihar (dörögve)

Villám kardom fogom, tartom!
A szélvészek szállni készek!

•

Csattogjatok,
harsogjatok
gonosz erők,
bósz viharok!

Tavaszz (nyugodtan, bátran)

Te se tudsz mást, csak rombolni,
fákat, házat elsodorni!
Legyőzlek, nem is kell sereg:
nézd a szövetségeseimet!

(Tavaszz felint a magasba, lassan világosodni kezd.)

Vihar (gúnyosan)

Hahaha!
Hahaha!
Nem hiszem
el soha!

Tél

Balga vagy,
Kikelet!
Ily csoda nem lehet!

Tavaszz (a napsugár kezd mind erősebben világítani)

Nem hiszed? No, majd meglátod,
meghódítom a világot!
Jertek most hát gyorsan, szépen,
kis társaim, én hű népem!
Napsugárka szállj le, drágám,
hisz reád ezer virág vár,
süss ki, jó Nap, hőt eresztve,
vidd a Tavaszt győzelemre!

(A színen egyre világosabbá válik, pici Szellő mögött belibben a hófehér, csillogó ruhájú Napsugárka, a Tavasz fogadja őket, sorra járják a virágokat, amelyek nőni kezdenek, s amikor mind természetes magasságában kiegyenesedik, a függöny lemegy.)

II. KÉP

(A színen ugyanaz, de a fák már lombosak, virágosak, az egyik fa törzsén süteményszúnyog látható. Kinyílt virágok sütkéreznek, Tavasz keringőzik, pálcájával érinti a virágokat, s amelyekhez hozzáér, az vele táncol. A Tél, Vihar és Szélvész elképedve bámulják a jelenetet. Az említetteken kívül a színen van: Napsugárka, Szellő, Ibolya, Tulipán, Hóvirág, Vadrózsa és Nefelejcs. Valamennyien táncolnak, és figyelmesen követik a párbeszédet és cselekmények fonalát.)

Tavasz

Ébredj, világ!
Tavaszi nap süt az égen!
Kis Hóvirág,
Tulipán, Vadrózsa, Nefelejcs, Ibolya,
ébredjetek!
Pillangót mosdat a harmat!
Jertek hamar!
Nincs már vihar!
Jertek az olvadó hó alól!
Ébredjetek!

(A Télhez)

Még mindig itt vagytok? Menjetek, de gyorsan!
Vagy azt akarjátok, hogy az ostort hozzam?!

•

Tél *(kesereg)*

Sohse hittem volna, hogy egy kis sugárka
Telet, Vihart, Szélvészt ítélhet halálra...

Vihar *(elkeseredve)*

Borzasztó erőmből nem maradt meg semmi!
Villámkardom kihűlt, nem rettegi senki...

Szélvész *(lemondóan)*

Zúgásom a lombok puha karján vész el...

Tél *(bőszén)*

Tűnjünk hát el innen Viharral, Szélvésszel... *(El)*

*(A fény kialszik, iszonyú szélzúgás, dörgés, villámlás támad, aztán a
szín újra kivilágosodik, de most már teljes a napfény, a sugárzás.)*

Ibolya

Jaj, úgy félttem...

Nefelejcs

Én is...

Vadrózsa

Oly száraz a torkom.

Tulipán

Tavaszi Édesanyánk, viselj reánk gondot!
Hóvirág, Te tudod: a szomjas virág mit akarhat!

Tavas *(kiint. Harmat kis kannával
belibben harmatos, gyöngyös ruhában. A virágok körülse-
reglik, s ő töltögetni kezd kicsi csillogó poharakba.)*

Tavas *(közben mondja)*

Oltsd el a szomjukat, kristálytisza Harmat!

Harmat *(a virágokhoz)*

Ki a legszomjasabb?

Tavas *(mosolyogva)*

Mind az! Egytől egyig!

Virágok *(mind, miután átvették a pohárkákat)*

Tavas győzelmére kiisszuk egy cseppig!

Tavas *(a Sugárkára mutat)*

Ő győzött! Ő marad veletek, míg éltek!

Övé a dicsőség, Napsugárka, éljen!

Virágok, Sugárka és mind *(koccint Napsugárkával, nem
veszik észre, hogy a Béka beugrándozik a színre)*

Béka

Jó a Napocska, jó a melege!

Vidám most az élet: csuhaj, brekeke!

(Szúnyogot lát)

•

Zümmög a szúnyog, lesz már eledel!

(Elkapja)

Itt csücsül egy éppen, no, ezt lenyelem!

(Mikor elkapja a süteményszúnyogot, és vígan falatozza, a többiek észreveszik, mögéje csoportosulnak és érdeklődnek.)

Virágok

Hát te hogy aludtál? Meleg volt a házad?

Béka

Minden jó volt, csak a kisfiam lett lázas.

Virágok

De meggyógyult, ugye? Most már jobb a kedve?

Béka *(legyint)*

Meggyógyította két velünk alvó lepke.

Virágok *(örömmel)*

Lepkét láttál, kedves? Merre láttad őket?

Béka *(kimutat)*

Titeket keresve szállnak az erdőben.

Pillangók *(kint)*

Hahó! Hahó! Hahó, tündér, törpe, manó!
Láttatok-e virágot?

Virágok

Repüljetez ide! Találtok itt tízet! Itt nyílunk a tisztáson!

Pillangók

Gyenge a mi szárnyunk,
rátok hogy találunk,
a lábainkon is
alig állunk...

Tavaszi (kedvesen)

Napsugárkám, segíts a kicsi lepkéknek,
biztos elfáradtak, mire ideértek.

*Napsugár (villámgyorsan kifut, majd visszafelé lépegetve
vezeti a két kis lepkét. Tavasz a pillangókhoz táncol, s a
felcsendülő zene hangjaira a virágok közé vezeti őket.)*

Kedves kis pillangók, jertek!
Rátok vár minden virág!
Hímporos mindnek a kelyhe,
illattal telt a világ!
Előbb az Ibolya kap pusztit,
Egyre a Harmat is alkuszik,
csókoljátok őket sorba hát,
két kicsi lepkelány!

*Pillangók (megpusztilják az Ibolyát, Harmatot,
Tulipánt, Vadrózsát, Hóvirágot, Nefelejcsét. A kis Béka is
odaáll groteszk várakozással, ölelésre tárt karokkal, de tőle
ellibbennek. Mindannyian táncolnak halkán zümmögve.)*

Tulipán (a tánc után)

Pihenjünk egy kicsit!

•

Hóvirág

Beszélgessünk szépen!

Nefelejcs

Meséljük el, hogy mit álmodtunk a télen!

Vadrózsa

Én a Napot vártam.

Ibolya

Én a piros hajnalt.

Harmat

Én meg, hogy a döngicsélő méhet, lepkét halljam.

Méhecske *(kosárral be)*

Züm-züm, itt vagyok. Kis kosaram éhes,
virágport adjatok, hadd legyen sok mézem.

Virágok *(mind)*

Mindannyian adunk! Hadd teljen a méhes,
legyen mézes kenyér minden gyermekkézben!

*Méhecske (elkezdi kis kosárkájába gyűjteni a virágport,
ekkor berepül két kis Fecske, a Pillangók a Tavaszhoz fut-
nak, és egy pillanatig minden megbénul.)*

*Kis fecskék (a nagyobb a kicsihez fordul,
és a lepkékre mutatva mondja)*

Csivit! Csivit! Itt van az a két kis lepke.
Te a kicsit fogjad, én meg ezt eszem meg!

Tavasz (*tiltón, oktatva*)

Csicseri, ne bánts a méhet, a lepkét!
Ők termékenyítik a virágok kelyhét!

Méhecske (*bölcsen visszafordul a munkájához,
s a közönség felé mondja*)

Addig is dolgozom, míg a leckét osztják:
dolgozók honából lesz csak boldog ország!

Tavasz (*a fecskékhez*)

Mért bántnátok őket?!

Fecskék (*lehajtott fejjel*)

Nem neveltek minket,
viharban vesztettük el a szüleinket...

Tavasz (*szeretettel*)

Mégsem ok ez arra, hogy rosszat tegyetek,
hogy méhecskét, lepkét, mindent megegyetek.
Ha nem lesz méhecske, se tavaszi szellő,
soha nem lesz a fa dúsán, bőven termő.

Fecskék (*meggyőzően*)

Ezután nem bántjuk azt, aki jó, dolgos!

(*Pillangókhöz*)

•

Táncoljatok mindig!

(A méhecskéhez)

A mézet csak hordozd!

Fecskék

Legyünk jó barátok! Ne féljetek tőlünk!
Meglátjátok, csak jó hírt kaptok felőlünk!

*(Fecskék el akarnak szállni, szárnyukat terjesztik, de a kis virágok,
lepkék, méhecske körülállják őket, kérlelik)*

Mind

Ne szálljatok még el! Maradjatok velünk!
Tavasz Édesanyánk táncol majd minékünk!
Táncolunk mindnyájan! Ki-ki, ahogy tudja!
Legyen derűs, boldog, az új tavasz útja!

(Páronként körben felállnak és táncolnak.)

Függöny

KRUMPLI MISKA

Muzsikáló vers

Van egy mese... Egyszer régen
édesanyám mondta nékem.

Épp itt, ahol ez a ház áll,
s most a szél is lassan járkál,
élt egyszer egy csizmadia,
felesége s Miska fia.

Akkor én is rosszcson voltam,
s a mesétől meggyógyultam.
A fia, hej, az volt a lusta!
Menni kellett: lábát húzta!
De evésre nem volt rest:
megevett vagy harminc rétest!
Nyáron az árnyékban evett,
télen kuckón talált helyet.
Nem segített az anyjának,
sem beteg, beteg édesapjának.

KRUMPLI MISKA
Mesejáték

SZEMÉLYEK:

Ági, Gabi, Anyukájuk

Krumpli Miska

Miska édesanyja

A varázsló

I., II., III., IV., V. Krumpli

Két bemondó

Szín: A színpad bal oldalán szegény, de takaros szoba, a földön rongypokróc, bútorzat, a háttérben heverő.

Bemondók *(a függöny elé lépnek és elkezdik)*

Valamikor réges-régen,
messze kint a faluszélen,
volt egy szegényes kis tanya,
s abban élt egy édesanya.
Munka hívta reggelenként,
s munka vitte haza szegényt,
így keresett két kislányra,
Ágira meg Gabikára.
Ági jó volt, szorgos, szerény,

volt benne sok kedves erény.
De kis húga, Gabriella:
szeleburdi, durcás, pletyka.
Nem szerette, amit kapott,
válogatta a falatot.
Süteményből kért vagy tízet,
s utálta a mosdóvizet.
Mindig henyélt, lustálkodott,
míg egy este anyja mesélt,
csak a jóból dúskálkodott.
Hallgassátok meg a mesét!

(Bemondók el, ugyanakkor felgördül a függöny, a bal oldalon Ági seprőt, lapátot tesz a helyére, porrongyot vesz a kezébe és takarít. Gabi a pokrócon ül, közben beszélgetnek.)

Ági *(örömmel)*

Fárad már a napsugara,
megjön anya nemsokára.

Gabi *(türelmetlenül)*

Cukrot hozzon gyorsan nekem,
mert meghalok mindjárt éhen!

Ági *(szomorúan)*

Van, ahol kenyér nem akad.

Gabi *(hőrcsögösen)*

A kenyeret edd meg magad!

Ági *(szelíden inti)*

Légy kicsit jobb, édes húgom!

Gabi (*sértődötten*)

Hagyd csak, hagyd ezt! Tudom... Tudom...

Ági

Dehogyan tudod... De majd bánod,
hogyha egy nap majd belátod,
hogy jó is lehettél volna,
de nem hallgattál a szóra.
Úgy szeretném, hogyha még ma
oly jó lennél, amily szép vagy,
hogy ne a rossz – a jó útja
vinne el a biztos útra.

Gabi (*durcásan*)

Ne beszélj sok butaságot!
Éhes vagyok! Hát nem látod?
Még ülni sem tudok szépen,
nem hogy útra keljek néked!

Ági (*engesztelően*)

Nem olyan útról beszéltem.

Gabi (*közbevág*)

Én meg éhes vagyok, érted?
Meg fáradt is, mert már kétszer
jártam meg fáért a fészert!

Anya (*az utolsó sornál lép be*)

Mit hallottam? Dolgoztál?

•

Repülj hozzám, kis bogár!
Ma a munkán soká voltam,
de neked kis cukrot hoztam,
mert Ágika tegnap mondta,
hogy te napról napra jobb vagy.
Itt a cukor, nézd a markom!

Gabi (*fanyalogva*)

Dobja ide, majd megkapom.

Anya (*közelebb lép, Gabi ölébe dobja a cukrot, lehajol*)

Tessék, szívem! Pusztit kapok?

Gabi (*közben megszámolja a cukrot. Elégedetlenül mondja*)

Csak három szem?

(*Anyjához*)

Lusta vagyok!

Anya (*elszomorodva felegyenesedik, Ágihoz fordul*)

Kicsim, hozzád nem is szóltam,
azért voltál eddig szótlan?

Ági (*anyjához lép, megcsókolja, és mondja*)

Dehogy, anyácskám... Jó estét...
Csak... mondta, hogy ma majd mesét
mond, ha majd este megjő,
s a hajába krumpli megfő.

*Anya (átnéz Gabin, aki felfigyel a „mese”szóra.
Anya a közönség felé fordul, és arca csendes mosolyra
derül.)*

Van egy mese... Egyszer régen
édesanyám mondta nékem.
Akkor én is rosszcson voltam,
s a mesétől meggyógyultam.

*(Megfogja a kislányai kezét, lefekszik a heverőre, s míg a két kicsit
elhelyezi, mesélni kezd.)*

Ágikám, te kívül feküdj,
Gabi, te középre kerülj,
s amíg elmondom a mesét,
ki-ki hunyja be a szemét!

(Mesélő hangon elkezd a mesét.)

Épp itt, ahol ez a ház áll,
s most a szél is lassan járkál,
élt egyszer egy csizmadia,
felesége s Miska fia.
A fia, hej, az volt lusta!
Menni kellett: lábát húzta!
De az evésre nem volt rest:
megevett vagy harminc rétest!
Nyáron az árnyékban evett,
télen kuckón talált helyet.
Nem segített az anyjának,
sem beteg édesapjának.
Verte a sors szegény embert,
a munkája sehogy sem kelt,
és egy őszi estelőbe
kivitték a temetőbe.
Özvegye a könnyét sírta,

•

a gyásznépet torra hívta.
Készített két fazék ételt,
és három tál túrós rétest.
Fia, Miska, mikor látta,
hogy a rétes fogy a tálban,
irigyen csúnyát ordított,
és mindenkit hazaszidott.
Nem nézte az anyja könnyét,
teletömte a bendőjét,
s aztán is mindent megevett.
Szegény asszonyt munka törte,
otthon a fia gyötörte. Míg...

*(A szín jobboldalán felmegy a függöny, egy udvar tűnik elő, ott ül a
kövér Miska, s dohog.)*

De látott ilyet szem még?!
Életre kel, ím, az emlék!

Miska

Mért van a gyomromban éhség?!
Mért teremtdött szegénység?!
Ha van varázsló, hát hol jár?!
Mért nincs, aki engem szolgál?!
Helybe mindent mért nem hoznak?!
Ilyen sorsra miért hoztak?!
Miért kell az ételt rágni?!
S miért kell a kenyeret vágni?!

*(Közben bejött Miska édesanyja, szótlanul áll, Miska
rátámad.)*

No, végre megjött!
De mért nincsen puttony magán?!
Nem megmondtam: szőlőt hozzon,

s ilyen soká ne dolgozzon!
Mit gondol, hogy meddig bírja
az éhséget szegény fia?
Tüstént menjen, s meg ne lássam,
míg szőlő nem lesz a házban!

Miska édesanyja (*búsan elsírja magát*)

Fiam, kár, hogy szerettelek,
s gyengén, rosszul neveltelek...
Vágytam: jobb légy... Már nem bírom...
Nem vágyom már, csak sírok... (*el*)

Miska (*elkeseredve*)

Még ő sír, könnye pörög?!
S az, hogy az én csontom zörög,
az semmi?! Az essen kárnak?!
Jobb dolga van a kutyának!

(*Kis szünet után*)

Nem... Nem jó a kutya sorsa.
Sok benne a mocskos bolha.
Minek jó hát a nap alatt,
ami fekvé, ingyen dagad?
Ez se jó és az se pazar...

(*Felcsillanó szemmel*)

De van, mit semmi se zavar!
Az, mit most csillogni látok:

(*A varázsló hirtelen belép.*)

Krumplisors az, amit vágyok!

•

Varázsló

A krumplisors jó? Azt hiszed?

Miska

Egyre mernék tenni tízet!
Élnék évet, úgy tízezret!!!

*Varázsló (bő palástját széjjelnyitja, a hátteret eltakarja,
Miska gyorsan földbe búvik, a többi fej mellékúszik)*

Nem veszem el, csak tíz perced!
No, jó-e a helyed pajtás?

Miska

Sose volt még ilyen pompás!

Varázsló

Akkor hát sorsodra bízlak,
ott vagy, ahol ingyen híznak...

*Miska (hévvel, lelkesülten körülnézve meglátja, hogy a
krumplik nevetnek. Az I.-től megkérdezi)*

Te mért mozgatod a füled?

I. Krumpli

Mert nevetek, azért mozog.
Megnevettet ez a dolog.

II. Krumpli

Tudod-e, itt mi vár rád?

•

IV. Krumpli

Ezer hangya evett-e már?

III. Krumpli

Ha majd kígyó nézi szemed,
régi merszed merre leled?

Miska (bizonytalanul)

Van nálam egy halas bicska...

V. Krumpli (*gúnyosan*)

A zsebedben van az, Miska!

Miska (kétségbeesett reménnyel)

Majd kirántom!

V. Krumpli (*gúnyosan*)

Nincsen karod!

I. Krumpli

A földben vagy!

II. Krumpli:

És rab vagy ott!!!

Miska (szenvedve)

Éget a nap... Szomjúság mar.

•

IV. Krumpli

Ne búsulj, már jön a vihar!

III. Krumpli:

Az lesz csak a szörnyű rumli!

V. Krumpli:

Úgy elázol, mint a krumpli!

I. Krumpli

Mifelettünk nincsen tető.

II. Krumpli

Van, akit megfojt az eső.

Miska (*iszonyodva*)

Jaj, borzong a hátam tája!

V. Krumpli (*lenézően*)

Csak giliszta mászott rája!

Miska (*hideglelősen*)

Izmaimat mi kaparja?

I. Krumpli (*unottan*)

Biztos néhány bogár marja!

V. Krumpli (*morfondírozva*)

Egér is jön nemsokára,
hozzánk szokott vacsorára.

Miska (*megrémülten ide-oda jár a tekintete. Most nagy lépések hallatszanak, reménykedve felkiált*)

Amott messze jön egy ember!

I. Krumpli

Elközelgett a szeptember...

II. Krumpli (*bólogat*)

A földből majd kikapálnak,
zsákokban kocsira hánynak.

IV. Krumpli

Majd verembe...

Miska (*szédülve*)

Majd... mit tesznek?

V. Krumpli (*apatikusan*)

Vagy elrohadsz, vagy megesznek!

Miska (*iszonyú életakarással kitör*)

Én haza akarok menni!!!

•

I. Krumpli *(lemondóan)*

Most nem tudsz te még jó lenni...

Miska *(keserűen, bűnbánóan kitör; a lépések megszűnnek, megjelenik a varázsló)*

De az leszek, édesanyám,
csak még egyszer tekints reám!
Bánom minden rosszaságom!...
Fogadj vissza..., megszolgálom!
Szót fogadok, úgy, mint régen.
Te leszel a kincsem nékem.
Ó, nevelj fel, hogy míg élek,
nálam legyen menedéked!

Varázsló

Elmúlt a tíz perc, Miska.

Miska *(könyörögve)*

Ó... varázsoldj engem vissza!

Varázsló *(jóságosan)*

S mit teszel majd, mondd sorjába?

Miska *(ábrándozva)*

Eljárok az iskolába...

Függöny

•

•

•